

Канюка В.Є.

*к.ю.н., доц., доцент кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

Нижник А.М.

*Група – НБ-11
юридичного факультету,
Західноукраїнський національний університет*

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ДІЙ У СКЛАДНИХ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Професійна діяльність працівників правоохоронних органів пов'язана з виконанням службових завдань у складних, динамічних та часто небезпечних умовах, що супроводжуються значним психоемоційним навантаженням, дефіцитом часу та необхідністю швидкого прийняття відповідальних рішень. Сучасні умови функціонування правоохоронної системи, зокрема зростання рівня суспільної напруженості, протидія злочинності та забезпечення публічної безпеки, актуалізують проблему формування психологічної готовності майбутніх правоохоронців до дій у складних та екстремальних ситуаціях ще на етапі професійної підготовки. Саме у процесі навчання закладаються основи психологічної стійкості, здатності до саморегуляції та ефективного реагування на стресові фактори професійної діяльності.

Психологічна готовність до дій у складних та екстремальних ситуаціях розглядається як інтегральна характеристика особистості, що охоплює мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий та операційний компоненти. Аналіз наукових джерел [1–3] свідчить, що ефективність діяльності правоохоронця значною мірою залежить від рівня розвитку стресостійкості, здатності контролювати емоційні реакції, зберігати

концентрацію уваги та діяти відповідно до професійних алгоритмів у ситуаціях підвищеної небезпеки. Дослідники підкреслюють, що формування психологічної готовності має здійснюватися системно, із застосуванням компетентнісного, діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходів, що забезпечують комплексний розвиток майбутнього фахівця.

Важливу роль у формуванні психологічної готовності відіграє моделювання складних і екстремальних ситуацій у процесі професійної підготовки. Створення навчальних умов, максимально наближених до реальних, таких як реагування на загрозу життю, припинення правопорушень, дії під час масових заходів або конфліктних ситуацій, сприяє адаптації студентів до майбутньої службової діяльності. Поетапне ускладнення навчальних завдань, підвищення рівня відповідальності та введення елементів невизначеності дозволяє сформувати ефективні психологічні механізми подолання стресу, розвиток витримки та здатності до швидкого прийняття рішень у критичних умовах.

Особливого значення набуває використання методів психологічного тренування, спрямованих на розвиток навичок саморегуляції, управління емоційним станом та підвищення стресостійкості. До таких методів належать тренінги психологічної стійкості, ситуаційні вправи, рольові та ділові ігри, кейс-метод, а також вправи на розвиток концентрації уваги та оперативного мислення. Формування навичок швидкого психологічного відновлення після складних подій є важливою умовою збереження психічного здоров'я та професійної ефективності правоохоронців. Використання зазначених методів сприяє розвитку здатності до адекватного аналізу ситуації, прогнозування її розвитку та прийняття оптимальних рішень у складних умовах службової діяльності.

Не менш важливим компонентом формування психологічної готовності є фізична підготовка, яка виступає основою психологічної

стійкості. Достатній рівень фізичної витривалості сприяє зниженню рівня тривожності, підвищує впевненість у власних можливостях та забезпечує ефективне виконання професійних завдань у складних умовах. Поєднання фізичної, тактичної та психологічної підготовки створює комплексний підхід до формування готовності майбутніх правоохоронців до дій у складних та екстремальних ситуаціях, що дозволяє досягти синергетичного ефекту у професійному становленні фахівця.

Тому формування психологічної готовності майбутніх правоохоронців до дій у складних та екстремальних ситуаціях є важливим завданням професійної підготовки. Воно потребує системного підходу, поєднання теоретичної та практичної підготовки, впровадження сучасних методів психологічного тренування та моделювання професійних ситуацій. Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка інноваційних програм психологічної підготовки, використання технологій віртуальної реальності для моделювання складних ситуацій та створення науково обґрунтованих методик оцінювання рівня психологічної готовності майбутніх правоохоронців до професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бубнова А., Параниця С. Роль тактико-спеціальної підготовки в діяльності працівника правоохоронного органу. Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи: Міжнародна наукова конференція (м. Ужгород, 4 жовтня 2024 р.). С. 88–95.

2. Галич М. Ю. Особливості впливу умов професійної діяльності поліцейських на емоційну сферу особистості. Юридична психологія. 2021. № 2. С. 44–52.

3. Камаєв О. І., Забора А. В., Колесников В. В. Формування психофізичної готовності майбутніх працівників національної поліції України до дій в екстремальних умовах. Підготовка поліцейських в умовах

реформування системи МВС України : зб. наук. пр. Харків: ХНУВС, 2021. С. 220–226.

4. Олександр Матеюк. Психологічна підготовка працівників правоохоронних органів до діяльності в екстремальних умовах. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2020. 156 с.